

Козацькими шляхами

Козацтву належить особливе місце в історії України та в історичній пам'яті українського народу. Саме козацтво було тією силою, яка активно впливала на історію України XVII – XVIII ст. День Покрова, 14 жовтня, святкується в усіх козацьких громадах світу дуже урочисто, з молебнями про живих, з панахидами про тих, хто відійшов в інший світ, з урочистими загальними зборами козаків. Як писав ще французький дипломат Жан-Бенуа Шерер у історичній праці, виданій 1788 року в Парижі, Покрова Пресвятої Богородиці було для козаків великим святом, оскільки їхню церкву було присвячено Діві Марії. Коли вони бажали обрати нових членів старшини, то збиралися саме у цей день.

Сьогодні світле та радісне свято – Покрова Пресвятої Богородиці. Від часів Хрещення Київської Русі і до наших днів це свято духовно об'єднувало наш народ, живило його вірою у повсякчасне заступництво Божої Матері за людський рід, за мир і добро на нашій землі.

Наша мандрівка – в історію давню і близьку, хотілося б поєднати розповідь про славну Січ Запорізьку з тими піснями і думами, що їх складав народ про своїх героїв, своїх богатирів, а почнемо з легенди ...

Колись дуже-дуже давно Бог запросив до себе дітей різних народів, щоб обдарувати їх до свята. Зібралось тут багато люду та всім знайшовся подарунок.

Аж ось помітив Господь, що в обшарпаній одежині стоїть ще одна дитина і гірко плаче. Це була українська дитина, яка, соромлячись свого вигляду, боялася підійти ближче. Зажурився Господь - усе ж всім роздав. Захмарилося його чоло та згодом проясніло, і подарував Він українській дитині найцінніший скарб - пісню, ту пісню, що ніхто її ще так не співав, ту пісню, що й досі береже в душі український народ. Козаки були віддані своєму товариству, любили влучне слово, дотепні жарти, вигадки й розваги, а понад усе – пісню.

В історії нашого народу є багато героїчних сторінок, та найцікавіша – це історія запорізького козацтва. Тож сьогодні ми з вами згадаємо, як зародилась Січ, як козаки боронили рідну землю, про славних гетьманів. То хто ж вони – козаки? Це вільні воїни, східноєвропейські найманці, представники військового стану 15-20 століття.

Перша Січ закладена на острові Хортиця близько 1554 р. Її засновником став легендарний Д.І. Вишневецький. Він перший вирішив покласти край турецьким нападам на Україну, зібравши під своїм керівництвом чимале військо. Байда організував сміливі походи в Крим, громив турецькі фортеці на Чорному морі. Через зраду попав в полон до турецького султана, загинув мученицькою смертю.

Слава козаків була в їх ватажках. Крізь бурхливі століття пронесла до нас пам'ять славетні імена.

Петро Сагайдачний належав до найосвіченіших людей свого часу. Здійснив багато морських походів. Піклувався про розвиток, науки, культури. Здобув блискучу перемогу над турками під Хотином, відбивши бажання турків стати завойовниками Європи. Помер П. Сагайдачний від рани одержаної у битві під Хотином .

Довго терпів наш народ неволю і гніт Польщі. Богдан Хмельницький очолив Національно-визвольну війну, саме йому судилося зіграти епохальну роль у нашій історії, відродити українську державу – Гетьманщину.

Важливі доручення Богдана Хмельницького часто виконував Петро Дорошенко. На початку 1660-го року він стає Чигиринським полковником. Пізніше став гетьманом Правобережної України .

Серед визначних вождів найяскравішою постаттю був Іван Сірко. 22 рази козаки обирали його кошовим отаманом. За своє військово життя І. Сірко брав участь у 55 походах і завжди виходив переможцем. Сірка прозвали турки «Урус-шайтаном», тобто українським чортом. Пізніше Сірко очолив повстання проти царських воєвод. За це кошовий попав у царську немилість і був засланий у Сибір.

А зараз приступаємо до нашої вікторини.

1. Що означає слово «козак»?

А) Переселенець

Б) Бідняк

В) Вершник, вільна людина.

2. «Носом чує татарюгу, зна по птицях, по звіру...» — перекази та легенди наділяли козаків магічною силою. Як називали козаків, які знали на травах та вміли ворожити?

А) Драгоман

Б) Характерник

В) Шаман

3. Де відбулася перша битва в ході визвольної війни?

А) Під Крутами

Б) Під Жовтими Водами

В. Під Берестечком.

4. Назви найвідоміший козацький танок –

А) Гопак.

Б) Краков'як.

В) Хоровод.

5. Кому заборонявся вхід на територію Запорозької Січі?

А) Заміжнім жінкам

Б) Молодим незаміжнім дівчатам

В) Усім жінкам.

6. Першу козацьку фортецю збудували на острові...

А) Зміїному

Б) Мала Хортиця

В) Велика Хортиця.

7. Останній гетьман Запорозької Січі –

А) Пилип Орлик

Б) Павло Полуботок

В) Кирило Розумовський.

8. Хто був автором першої української Конституції?

- А) Богдан Хмельницький
- Б) Пилип Орлик**
- В) Григорій Сагайдачний.

9. Як називали козаків, які перебували на державній службі?

- А) Найманці
- Б) Реєстрові козаки**
- В) Характерники.

10. Назви ім'я відомого козака, який брав участь у більш ніж 50-ти битвах.

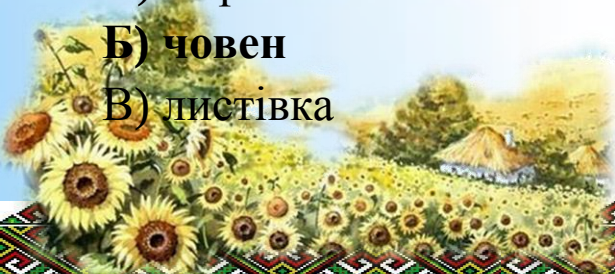
- А) Іван Сірко**
- Б) Іван Богун
- В) Дмитро Вишневецький

11. Кого вважали козаки батьком, матір'ю, дружиною і товаришем?

- А) батько – борщ, мати – кобза, дружина – люлька, товариш – пес
- Б) Батько — степ, мати — Січ, дружина — шабля, товариш — кінь**
- В) 4:1 – Україна

12. Що означає для козака слово «чайка»?

- А) морський птах
- Б) човен**
- В) листівка

13. Назви найвідомішу козацьку страву, яку дуже любляли козаки:

А) смажена картопля

Б) куліш

В) сало з часником

14. Про яку деталь козацького вбрання казали: «широкі, як Чорне море»?

А) шаровари

Б) шкарпетки

В) пасок (ремінь)

15. Козацьке чотирикутне укріплення зі скріплених возів:

А) курінь

Б) майданчик

В) табір

16. Народний співець, оспівувач подвигів козаків:

А) скоморох

Б) кобзар

В) трубадур

17. Символи влади у козаків називались клейнодами. Одним з найвідоміших клейнодів є гетьманська булава. Однак клейноди мав не лише гетьман, але й інші представники козацької старшини. Один з козацьких клейнодів мав тваринну деталь. Що це була за «деталь»?

- А) кінський хвіст**
- Б) собача голова
- В) ведмежа шкура

18. Які були козацькі правила стосовно віри?

- А) на Січ приймали людей різних вір, якщо вони зголошувались безстрашно боротися з ворогом
- Б) на козацьких землях могли жити іновірці, якщо вони зголошувались виконувати козацькі традиції
- В) на Січ приймали лише праославних**

19. Звичайними атрибутами козака були шаровари, шабля тощо. Одним із козацьких атрибутів була носогрійка. Що це?

А) чарка горілки

Б) люлька

В) каша

Г) бандура

20. Які були козацькі правила стосовно мови?

А) питання мови під час прийому на Січ не розглядалося

Б) вміння говорити українською мовою було бажаним, але не обов'язковим

В) іноземці, вступаючи на Січ, мали вивчити козацьку українську мову, і ця вимога була обов'язковою

**Козак вкраїнську любить мову
Він завжди здержить своє слово!
Козак – слабкому захисник,
Цінити побратимство звик!
Козак – усім народам друг
І лицарський у нього дух!
Козак – це той, хто за свободу
Хто прагне волі всім народам!
Козак – чесна, смілива людина,
Найдорожча йому – Батьківщина!
Воля – найкраща цінність в житті.
Вільний не може збитися в путі.
Всі ми цінуємо братерство і згоду,
Ми – вільні діти козацького роду.**

**Щоб козацькому роду не було переводу
Присягаєм на вірність Вітчизні й народу!**

